

Філасофія майго ўрока

■ “Лічу, што на ўроці музыкі дзіця адкрывае ў сабе мастака, акцёра, спевака, музыканта, а педагог атрымлівае магчымасць дакрануцца да душы дзіцяці. Таму я і стала настаўнікам музыкі. І калі я бачу ўсхваляваныя, цікаўныя вочы маіх вучняў, хochaцца дапамагчы ім паверыць у сябе, зразумець, як яны патрэбны свету, якія яны непаўторныя”. Так усхвалявана расказвае пра сваю педагогічную дзеянасць Святлана Міхайлаўна КАБАЧЭУСКАЯ — настаўніца музыкі гімназіі № 7 г. Мінска. У гэтым годзе яна стала пераможцай раённага конкурсу педагогічнага майстэрства і ўвайшла ў лік дванаццаці лепшых педагогаў сталіцы.

Якім жа павінен быць урок музыкі, каб прыносіць радасць вучням і задавальненне настаўніку? Сваімі думкамі на гэты конт Святлана Міхайлаўна дзеліцца з нашымі чытачамі.

Калі ў раннім дзяцінстве данесці да сэрца прыгажосць музычнага твора, калі ў гуках дзіця адчуе шматгратныя адценні чалавечых пацущаяў, яно паднімешца да такога ўздоўжнou культуры, які нельга дасягнуць ніякім іншымі сродкамі; пацуще прыгажосці музычнай мелодіі адкрывае перад дзіцем яго ўласную прыгажосць — маленькі чалавек усведамляе свою годнасць. Музычнае выхаванне — гэта не выхаванне музыканта, а, найперш, чалавека.

В. А. Сухамлінскі

Урок музыкі — гэта ўрок любві, радасці, які даваляе дзесям быць непасрэднім, адкрытым да брыні. Слухаючы цудоўную музыку, тут можна смяяцца і плакаць і пры гэтым не баяцца, што цябе не зразумеюць. Гэты ўрок вучыць адкрываць у сабе і іншых унікальную асобу, паважаць сябе, любіць сваю Радзіму.

Цудоўныя вочы дзіцяці, якое першы раз прыходзіць да мяне на ўрок! Вочы жывыя, шырока расплюшчаныя, у іх гарыць агенчыкі цікаўнасці, шчырасці і даверу. Як не загасіць гэты агенчык? Як расказаць дзесям пра таямніцы музыкі, каб яны паверылі і зразумелі цябе? Гэтыя пытанні я задаю сабе пры падрыхтоўцы да ўрока. Бо кожны ўрок павінен стаць адкрыццём, казкай, якую дзесяці будуць ствараць самі. Захаваць нязмушанасць дзіцяці, зберагчы яго душу ад грубасці і чэрствасці, адкрыць і праявіць непаўторнасць кожнага, навучыць быць добрым і ўважлівым адзін да аднаго, пашырыць музычны кругагляд, прывіць культуру слухача, музыкальны густ — у гэтым мэты і задачы маіх урокаў.

У падрыхтоўчым класе мы ствараем свой аркестр на паперы. Дзесяці размалёўваюць колерамі “добрый музыкі” музычныя інструменты з адпаведнай кніжкі-размалёўкі, затым кожны вучань агучвае пэўны інструмент — атрымлівае аркестр. Дырыжорам у ім можа быць кожны. Мы прыдумваем таксама і свае, незвычайнія інструменты і робім выставу “Фантастычны аркестр”.

У канцы кожнай чвэрці праводзім урокі-канцэрты. У іх удзельнічаюць усе. Дзесяці з'яўляюцца і арганізатарамі, і вядучымі, і артыстамі, і афарміцелямі. Яны самі праводзяць конкурсы, рыхтуюць прызы. А як яны радуюцца поспехамі сваіх аднакласнікаў!

А яшчэ... мы музыку малюем. У нас ажываюць “Шчайкунчык”, “Спячая прыгажуня” і “Лебядзінае возера” П. І. Чайкоўскага, “Карцінкі з выставы” М. П. Мусаргскага, “Залаты пеўнік” М. А. Рымскага-Корсакава. Мы малюем музыку А. Вівальдзі, Э. Грыга і іншых кампазітараў.

Часта на ўроках выкарыстоўваюцца рэбусы, крыжаванкі, праводзяцца разнастайныя гульні. Але ж гэта не значыць, што наш урок толькі для забавы. Мы шмат працуем: развучваем песні, знаёмімся з творчасцю кампазітараў, слухаем музыку, вучымся аналізаваць яе, працуем над удасканаленнем вакальна-харавых навыкаў, развіваем музыкальны і рытмічны слых, імправізуем. У правядзенні цікавых заняткаў дапамагаюць відзатэка, фанатэка, створаныя ў гімназіі.

Урок музыкі — гэта ўрок інтэграваны. У трэцім класе мы не можам абысціся без палітычнай карты свету. Як можна знаёміцца з музыкай розных краін, не ведаючы, дзе яны знаходзяцца, якія ў іх традыцыі, культура? Краіну, пра якую пойдзе размова на ўроце, мы знаходзім на карце, дзесяці рыхтуюць паведамленні пра культуру, малююць яе сцяг. У выніку прыходзім да высновы, што, нягледзячы на розныя мовы, розныя культуры, музыка аб'ядноўвае людзей, яна зразумелая ўсім без перакладу.

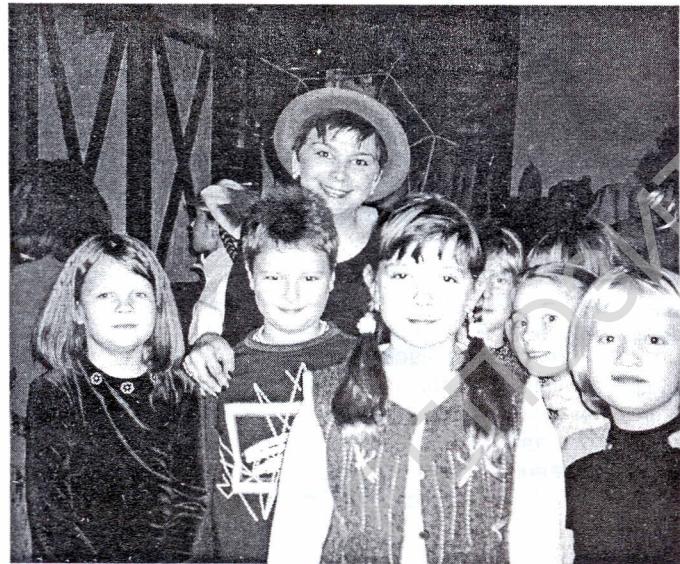
Урок музыкі — гэта ўрок творчасці. У маі мы складалі музыку прыроды. Усім класам выходзілі на вуліцу і затаіўшы дыханне слухалі подых ветру, шэпт маладой лістоты, спевы птушак, шоргаткрохкай прахожых і галасы дзіцяці на спартыўной пляцоўцы. Вучні расказвалі, для якога інструмента яны напісалі б музыку, якую пачулі ў гэтых гуках, як бы назвалі яе. І характар створанай дзесяцімі музы-

З ВОПЫТУ РАБОТЫ

кі залежаў ад месца, дзе мы спыняліся. Як шмат музыки вакол! Дастаткова толькі спыніца на імгненне, заплюшчыць очы і адкрыць сваю душу. Ці часта можа сабе дазволіць гэта дарослы чалавек?

Каб лепш адчуць пачутую на ўроці музыку, мы прадстаўляем у ролях яе герояў, ствараем тэатральныя эцюды. Любы вучань можа стаць царом Гарохам, у нас танцуюць залатыя рыбкі і нават птушаняты, якія не вылупіліся. Мы водзім карагоды і спяваем "Ой, рана на Івана", "Во поле береза стояла". Весялімся і танцуем, калі выконваем "Польку-бульбу", "Славацкую польку". Тут ужо гучакь бубен, трашотка — усё ідзе ў ход, калі душа спявае!

У кастрычніку разам з эстрадным хорам "Вясёлыя чполкі" мы правялі ў пачатковай школе свята музыки, прысвечанае міжнароднаму Дню музыки, які адзначаецца штогод 1 кастрычніка. "Вясёлыя чполкі" — гэта энергічныя, музыкальныя, артыстычныя і сімпатычныя дзеці пачатковай школы. У хор прыходзяць усе, хто любіць і хоча спяваць. Ніякіх праслушоўванняў для паступлення праходзіць не трэба. Музыкальны слых, здольнасці дзяцей развіваюцца з кожнай рэпетыцыяй, з кожным выступленнем. А спяваем мы самыя добрыя, самыя светлыя дзіцячыя песні: "Если добрый ты" (сл. Пляцкоўская, муз. Савельева), "Розовый слон" (сл. Гарбоўская, муз. Пажлакова), "Брадобрей", "Ветер перемен" (сл. Олева, муз. Дунайская) і інш. Гэтыя песні — як само дзяцінства, яркія, вясёлыя, жыццярадасныя.

У нас, маіх вучняў і мяне, ёсьць магчымасць падарыць іншым людзям сваю любоў, радасць, музыку. І мы з задавальненнем удзельнічаем ва ўсіх мерапрыемствах гімназіі, выступаем з канцэртамі ў дзіцячых садах, у дзіцячым цэнтры ў Бараўлянах. І калі гледачы слухаюць нас і ўсміхаюцца, падпяваюць, у іх душы прабываеца свято музыки, чыстай і радаснай. Навучыць дзяцей дарыць людзям любоў, даць ім магчымасць стаць неабходнымі і пачутымі, пераканаць іх, што яны унікальныя і таленавітыя, — ці не ў гэтым прызначэнне педагога? Калі чалавек верыць у сябе, колькі добра га ён можа зрабіць у жыцці!

Я заўсёды стараюся пазбягаць слоў "я зрабіла", "я прыдумала", "я...". Мы! Толькі мы — я і дзеці. Мы — у гэтым сіле, у гэтым мэта, у гэтым філасофія майго ўроцка.

(*Распрацоўкі ўроцкай музыки — у наступных нумарах часопіса.*)

■ Фарміраванне ў малодшых школьнікаў асноў здаровага ладу жыцця — галоўная мэта раздзела "Чалавек і здароўе" курса "Чалавек і свет". У працэсе вывучэння вучэбнага матэрыялу дзеці ўсвядамляюць, што здароўе чалавека залежыць ад яго ладу жыцця, паводзін і прывычак. Яны вучацца клапаціцца аб сваім здароўі, правільна рэагаваць на сітуацыі, якія могуць пашкодзіць іх здароўю і здароўю людзей, што іх акружаюць. Школьнікі пачынаюць разумець, што здароўе ўсяго грамадства залежыць ад здароўя кожнага чалавека.

Засваенне ведаў вучнямі малодшых класаў у пэўнай ступені залежыць ад формы арганізацыі і правядзення ўроцкай. Практычная работа з дыдактычным матэрыялам, дэманстрацыя вопытаў, разнастайныя наглядныя дапаможнікі, дыдактычныя, рухавыя, сюжэтна-ролевыя гульні, назіранні павінны быць неад'емнымі элементамі кожнага ўрока. Развіццю ж умения ўзаемадзейнічаць адзін з адным, прымаць агульныя рашэнні, адчуваць адказнасць за сваю работу, работу калектыву, прыслухоўвацца да меркавання таварышаў і выказваць сваё садзейнічае выкарыстанне на ўроках калектыўнай, групавой, парной і індывідуальнай форм работы.

Толькі пры спалучэнні разнастайных форм арганізацыі ўрока і відаў дзейнасці дзяцей можна сформіраваць у малодшых школьнікаў сістэму ведаў, уменияў і навыкаў, якія патрабуюцца ім для авалодання пэўнымі сацыяльнымі вопытамі.

Тэма: "Азбука харчавання. Карысныя і не вельмі карысныя для здароўя прадукты харчавання".

Мэты: пазнаёміць вучняў з правіламі здаровага харчавання: даць уяўленне аб падзеле прадуктаў харчавання на групы па наяўнасці ў іх бялкоў, тлушчаў, вугляводаў; вучыць клапаціцца аб сваім здароўі; выхоўваць культуру харчавання.

Абсталяванне: малюнкі прадуктаў харчавання; карткі, на якіх запісаны назвы прадуктаў харчавання; цацка "Доктар Айбаліць"; канверты з раздаточным матэрыялам "Садавіна, агародніна", наборам картак з малюнкамі разнастайных прадуктаў харчавання на кожнага вучня, карткамі, на якіх запісана меню для казачных герояў: Карлсана, Нязнайкі, Бураціна і Бармалея.

Ход урока

Вучні падзяляюцца на 4 каманды. Настаўнік паведамляе тэмі і мэты ўрока. Па ўрэзку з тэксцем дзеці вызначаюць казачнага героя, які завітаў да іх на ўрок, каб пазнаёміць з азбукай здаровага харчавання.